

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

NARD 51 FIKCE A FIKČNOST

(kombinace přednášek a seminářů)

ROZPIS TÉMAT A MATERIÁLŮ

- **KONCEPTY FIKČNOSTI** – fikčnost jako diskurz(iv)ní, kulturní, literárněvědný, estetický, pragmatický a funkční problém; konvence a inovace, automatizace a aktualizace, historická proměnlivost konceptu fikce a fikčnosti, genologie fikčních žánrů a subžánrů a její historické proměny, centrum a periferie fikční literatury, multimedialita a fikce
četba: Platón: *Ústava*, Aristotelés: *Poetika*, Jiří Koteš: *Jak dělat fikci slovy* (ze všech vybrané kapitoly)
- **VĚDECKÝ A BÁSNICKÝ JAZYK** – jezerní básníci: S. T. Coleridge, W. Woodsworth, ruští formalisté: V. Šklovskij, J. Tyňanov, B. Tomaševskij, škola Nové kritiky – jazyk jako paradox: T. S. Eliot, C. Brooks, J. C. Ransom, čeští a francouzští strukturalisté: R. Jakobson, J. Mukařovský, R. Barthes, stylistika, rétorika, poetika a jejich vývoj, narativní situace, narativní způsoby, promluvové typy
četba: Lubomír Doležel: Kapitoly z dějin strukturální poetiky, B. Fořt: *Teorie vyprávění v kontextu Pražské školy* (z obou vybrané kapitoly), C. Brooks: „Jazyk paradoxu“
Milan Kundera: *Žert, Nesnesitelná lehkost bytí* (ukázky)
Bible (<http://www.biblenet.cz/app/b/Gen/chapter/18>),
(<http://www.biblenet.cz/app/b/Gen/chapter/19>)
vs. apokryfy (Karel Čapek)
- **FIKČNÍ A NEFIKČNÍ REFERENCE (se soustředěním na narativ)** – narativ a narativita ve spojení s fikcí a fikčností, funkce narativu, vztah mezi světem a narativem,

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

druhy a typy reference ve spojení s fikcí, reference a reprezentace, sémiotika, obecný znak a jazykový znak, funkce jazykového znaku, dílo jako znak, jazykový kreacionismus, estetická iluze, ponoření

čtba: Roland Barthes: „Historický diskurz“

Ina (http://ona.idnes.cz/soudruzky-si-kdysi-stezovaly-privedte-inu-k-rozumu-f92-/vztahy-sex.aspx?c=A060709_210419_ona_pribehy_jup)

Kanibal (<https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-krimi/76141/v-mexiku-zatkli-brutalniho-kanibala.html>)

Kanibal II (<http://www.ahaonline.cz/clanek/musite-vedet/105024/kdo-byl-ukrajinsky-kanibal-o-kterem-natocil-film-jakl-ctete-skutecny-pribeh-muze-ktery-zabil-50-lidi.html>)

(<http://www.lhn.uni-hamburg.de/node/71.html>)

- **FIKČNÍ MYSL** - zobrazení objektu, subjektu a mysli ve fikční a nefikční literatuře a jejich vývoj, strukturalistický přístup, mimetické koncepte fikčních individuí, kognitivistický přístup, pravděpodobnost – podobnost – konvence, druhy a typy vypravěčů mysli, psychologický román a jeho předchůdci a vývoj, „illness of nerves“

čtba: E. M. Forster: *Aspects of the Novel* (kapitola People),

Dorrit Cohn: (http://www.aluze.cz/2008_01/06_studie_cohn.pdf),

Thomas Pavel: „Fikční entity“

- **FIKČNÍ A HISTORICKÝ NARATIV** – historie a historiografie a jejich vztah k dějinám, modernistická fikce a historie, postmodernistická fikce a historie, fikční a historický diskurs, fikční a historická tematika, vztah fikčních a historických subjektů a objektů, test holokaustem, N. Frye, H. White, L. Doležel, M.-L. Ryanová, R. Ronenová

četba: Hayden White: *Metahistorie*, Lubomír Doležel: Fikční a historický narativ: setkání s postmoderní výzvou, *Fikce a historie v období postmoderny* (z obou knih vybrané kapitoly)

- **REALISTICKÝ FIKČNÍ NARATIV** – realistický a aktuální narativ, vztah vědy a vědeckého jazyka a realistické fikce, efekt reálného, pravdivost a pravděpodobnost, vědeckost, realistická evokační funkce, funkce realistické fikce, E. Zola, G. Eliot, G. de Maupassant a další, moderní teoretická pojetí realistické fikce, dějiny realistické fikce

četba: Roland Barthes – o efektu reálného (různé zdroje), Bohumil Fořt: *Fikční světy české realistické prózy*, E. Zola: *Le roman expérimental* (vybrané kapitoly ze všech)

- **FIKČNÍ SVĚTY** – teorie fikčních světů, typologie fikčních světů, kontrafaktuální fikční světy, možné a nemožné fikční světy, strukturace fikčních světů, narativní modality, intensionální funkce operující ve fikčních světech, historické fikční světy, L. Doležel, T. Pavel, M.-L. Ryanová, R. Ronenová, U. Eco, otázka fikční identity, vztah přístupnosti, princip minimální odchylky, mezisvětová podobnost a totožnost

četba: Bohumil Fořt: *Úvod do sémantiky fikčních světů*, Lubomír Doležel: *Heterocosmica: fikce a možné světy*, Thomas Pavel: *Fikční světy*, Umberto Eco: *Šest procházek literárními lesy* (ze všech vybrané kapitoly)

- **AUTOBIOGRAFIE A AUTOFIKCE** – autobiografie, autobiografická fikce, paměťová fikce, autofikce, spolehliví a nespolehliví vypravěči, otázka (narativní) identity, autobiografický pakt, paměť kolektivní a individuální, paměť a trauma, realita, realističnost falzifikace autobiografie a paměťové literatury, memoárový fikční svět

četba: Philippe Lejeune: *On Autobiography* (vybrané kapitoly), Zuzana Fonioková:
„Fikčnost ve faktuálním vyprávění: Příklad fikčních metaautobiografií“

- **MÝTUS A FIKCE** – literární fikce jako komplement, soupevník, protějšek či pokračovatel mytické (literární) produkce, struktura a specifika mytického a fikčního narativu, strukturální antropologie, funkce a účelnost mýtu a fikce v lidském světě, mýtus – fikce – existence, mytizace a demytizace světa a fikce, C. Lévi-Strauss, M. Eliade, N. Frye, R. Barthes

četba: Claude Lévi-Strauss: *Strukturální antropologie*, Roland Barthes: *Mytologie*, Mircea Eliade: *Mýtus o věčném návratu* (ze všech vybrané kapitoly)

- **FANTASTICKÁ FIKCE** – literární fantastika a přehled jejích dějin, vztah fantastiky a okolního světa, technologické novum a nástup moderní sci-fantastiky, extrapolace technologie, funkce (estetická, referenční, informativní, evokační, edukační, varovná), typy sci-fikce, modelace a klasifikace sci-fikčních světů, utopie – antiutopie – dystopie, realističnost sci-fi literatury, modernistická a postmodernistická sci-fikce

četba: Bohumil Fořt: *Fikční světy české realistické prózy* (vybraná kapitola), Tzvetan Todorov: *Úvod do fantastické literatury* (části)

Literatura k probíraným tématům

- ARISTOTELÉS. *Poetika*. Přel František Groh. Praha: Gryf 1993.
- BARTHES, Roland. *Mytologie*. Přel. Josef Fulka. Praha: Dokořán 2018.
- COHN, Dorrit. *The distinction of fiction*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press 2000.
- DOLEŽEL, Lubomír. *Heterocosmica: fikce a možné světy*. Praha: Karolinum 2003.
- DOLEŽEL, Lubomír. *Fikce a historie v období postmoderny*. Praha: Academia 2008.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- ELIADE, Mircea. *Mýtus o věčném návratu*. Přel. Eva Strebingerová. Praha: Oikoymenh 1993.
- FOŘT, Bohumil. *Fikční světy české realistické prózy*. Praha: Akropolis 2014.
- FORSTER, Edward Morgan. *Aspects of the Novel*. Harmondsworth: Penguin 1976.
- FRYE, Northrop. *Anatomie kritiky: čtyři eseje*. Přel. Sylva Ficová. Brno: Host 2003.
- KOTEN, Jiří. *Jak se fikce dělá slovy: pragmatické aspekty vyprávění*. Brno: Host 2013.
- LEJEUNE, Philippe. *On Autobiography*. Přel. Katherine Leary. University of Minnesota Press 1989.
- LÉVI-STRAUSS, Claude. *Strukturální antropologie*. Přel. Jindřich Vacek. Praha: Argo 2006.
- MARGOLIN, Uri. *Kognitivní věda, činná mysl a literární vyprávění*. Ústav pro českou literaturu AV ČR 2008.
- PLATÓN. *Ústava*. Přel. František Novotný. Praha: Oikoymenh 2017.
- TODOROV, Tzvetan. *Úvod do fantastické literatury*. Přel. Vladimír Fiala. Praha: Karolinum.
- WHITE, Hayden. *Metahistorie: historická imaginace v Evropě devatenáctého století*. Přel. Miroslav Kotásek. Brno: Host 2011.

„Tento výstup lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

Uvedené se nevztahuje na díla nebo jiné předměty ochrany (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou ve výstupu užity zejména na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv, jak je uvedeno u konkrétního jednotlivého předmětu ochrany.“